

Székesfehérvári Járásbíróság
22.Szpá.3769/2023/8. szám

Magyarország Alkotmánybírósága
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: III/ 0 2 2 8 8 - 0 / 2023		
Érkezett: 2023 OKT 30.		
Érkezés módja ☒ POSTÁN ☐ @ ☐ EGYÉB:		
Példány: 1	Melléklet:	Kezelőiroda: ✓

Tárgy: egyedi normakontroll eljárás

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A Székesfehérvári Járásbíróság [REDACTED] eljárás alá vont személlyel szemben pénzbírság elzárásra történő átváltoztatása miatt indult 22.Szpá.3769/2023. számú szabálysértési ügyben 22.Szpá.3769/2023/7. számú végzésével az eljárást felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján egyedi normakontroll eljárás lefolytatását kezdeményezi az alábbiak szerint:

Az ügy ismertetése:

[REDACTED] eljárás alá vont személlyel szemben a Móri Rendőrkapitányság a 07804/48-1/2023.szabs. számú 2023. április 21. napján jogerőre emelkedett a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II.5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban: KRESZ) 5. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv) 221. § szerint minősülő érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel való közlekedés szabálysértés, valamint a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII.28.) Korm.rendelet 5. § (5) bekezdés a) pontjába ütköző és a Szabs.tv. 225. § (1) bekezdése szerint minősülő közúti közlekedési igazgatási szabályok megsértése miatt 80.000,- Ft pénzbírságot szabott ki az alábbi tényállás alapján:

2023. március 02. napján 13 óra 47 perckor a [REDACTED] szám előtt a rendőrfőnök intézkedés alá vonta [REDACTED] s az általa vezetett, saját tulajdonát képező [REDACTED] orgalmi rendszámú, BMW gyártmányú, 346L típusú gépjárművet, amely során megállapítást nyert, hogy [REDACTED] os az említett gépjárművel úgy vett részt a közúti forgalomban, hogy vezetői engedélyének érvényességi ideje az orvosi érvényesség idejével együtt lejárt, továbbá a gépjármű forgalomból ideiglenesen történő kivonása 2022. november 24-én megtörtént. [REDACTED] a szabálysértések elkövetését elismerte.

[REDACTED] a helyszínen úgy nyilatkozott, hogy tisztában volt azzal, hogy az általa vezetett – saját tulajdonában lévő – személygépkocsi ki van vonva a forgalomból, elmondása szerint másnap ment volna az okmányirodába rendezni a papírokat, továbbá elmondta, hogy időközben megkötötték a biztosítást a gépjárműre.

A Móri Rendőrkapitányság a 07804/48-1/2023.szabs. számú meghallgatás nélkül hozott határozatát megkísérelte kézbesíteni az iratokban az eljárás alá vont személy lakóhelyeként megjelölt és a szabálysértési hatóság által 2023. március 08. napján lekérdezett

lakcímnnyilvántartó érvényes adataiban rögzítve [REDACTED] címre, amely címről „elköltözött” postai jelzéssel 2023. április 03. napján került visszaküldésre a Móri Rendőrkapitánysághoz.

A fentieket követően a szabálysértési hatóság a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja alapján a „elköltözött” postai jelzés alapján a határozatot 2023. április 12. napján kézbesítettnek tekintette.

A fentiek alapján a szabálysértési hatóság megállapította, hogy a Móri Rendőrkapitányság 07804/48-1/2023.szabs. számú határozatának marasztaló rendelkezése 2023. április 21. napján jogerőre emelkedett a kézbesítési vélelem útján való kézbesítéstől számított 9. napon.

A szabálysértési hatóság 2023. július 13. napján ismételten beszerezte a lakcímnnyilvántartó aktuális adatait [REDACTED] eljárás alá vont személy vonatkozásában, amelyben 2023. március 09. napjától [REDACTED] állandó lakóhelyéül a [REDACTED] ajtó szám, mint „érvényes lakcím” szerepelt.

Ezt követően tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont személy a pénzbírság kiszabásáról szóló határozatban lévő tájékoztatás ellenére a kiszabott pénzbírságot határidőben nem fizette meg és az állami foglalkoztatási szervnél sem jelentkezett munkavégzésre, a Móri Rendőrkapitányság az iratokat 2023. július 18. napján megküldte a bíróságnak a pénzbírság szabálysértési elzárásra történő átváltoztatása céljából.

A bíróság 2023. augusztus 17. napján megkereste a szabálysértési hatóságot annak közlése végett, hogy a pénzbírságot kiszabó határozat jogerőre emelkedése előtt megkereste-e a lakcímnfigyelőt eljárás alá vont személy vonatkozásában, miután „elköltözött” jelzéssel érkezett vissza a 07804/48-1/2023. számú határozat a [REDACTED] szám alatti címről. Továbbá közölte azt is, hogy amikor tudomást szerzett [REDACTED] eljárás alá vont személy [REDACTED] szám alatti címéről, megkísérelte-e kézbesíteni eljárás alá vont személynek a 07804/48-1/2023. szabs. számú határozatot.

A Móri Rendőrkapitányság, bírósághoz 2023. augusztus 24. napján 4. számon érkezett válaszában közölte, hogy a 07804/48-1/2023. szabs. számú határozat kézbesítésére a 2023. március 8. napon lekért lakcímadatok alapján került sor, egyéb címre történő kézbesítés megkísérlésére intézkedés nem történt, új lakóhely létesítéséről a szabálysértési hatóság tudomást nem szerzett, mivel az eljárás alá vont személy a lakcímének 2023. március 9. napon történt megváltozását a Szabs.tv. 52. § (4) bekezdésébe foglaltak ellenére nem közölte. Erre tekintettel a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja alapján állapította meg a 07804/48-1/2023.szabs. számú határozat jogerejét a szabálysértési hatóság a 2023. március 8. napon rendelkezésre álló lakcímre történt kézbesítés tértivevényének figyelembevételével. A szabálysértési hatóságnak [REDACTED] szám – lakcíme 2023. július 13. napján jutott tudomására.

Az indítvány indoka:

A bíróság az eljárása során mind a végrehajtási eljárás, mind pedig az alapeljárás törvényességét felülvizsgálja, amelynek során alkalmaznia kell a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdésében rögzített kézbesítési szabályokat is tekintettel arra, hogy a pénzbírság megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő a határozat kézbesítésén alapuló jogerő dátumához igazodik.

A szabálysértés „kétarcú”, a büntetőjog és a közigazgatási jog határán elhelyezkedő jogintézmény, ugyanis a szabálysértések egy része közigazgatásellenes cselekmény, míg egy másik része büntetőjogi karakterű, kriminális cselekmény [63/1997. (XII.12.AB határozat II.1.]. A szabálysértési büntetés a múltban elkövetett jogsértést represszív módon szankcionálja. A szabálysértésekért való felelősség a bűncselekmények miatti felelősséggel azonos, a cselekmény elkövetőjének vétkességén alapuló szubjektív felelősség, melyet az állam megtorló jellegű, represszív szankciókkal fenyeget, és e szankciók közül nem hiányzik a szabadságelvonó büntetés sem [1/2008.(I.11.) AB határozat III. 3.1.]. A szabálysértési jog szankciórendszerében nem csupán a bíróság hatáskörébe tartozó elzárással sújtandó szabálysértések esetén kerülhet sor szabadságelvonással járó szankció kiszabására, hanem az általános szabálysértési hatóságként eljáró rendőrség, valamint egyes szabálysértések esetén a Szabs.tv. 38. § (2) bekezdésében és a 39. § (2) bekezdésében meghatározott szervek által kiszabott pénzbírság, illetve helyszíni bírság, valamint közérdekű munka kiszabása is szabadságelvonást eredményezhet, hiszen azok teljesítésének elmaradása esetén szabálysértési elzárásra történő átváltoztatásnak van helye. Az elzárás átváltoztatás esetén tehát mind a kriminális, mind pedig az igazgatásellenes cselekményeknél egyaránt alkalmazható, mint végrehajtási szankció, amit a fogházbüntetés szabályainak alapulvételével büntetés-végrehajtási intézet hajtja végre, melynek során az elkövető személyes szabadsága és a tartózkodási hely megválasztásához fűződő joga is korlátozást nyer [1/2008.(I.11.) AB határozat III. 3.3.].

A szabálysértési eljárás fentiekben részletezett büntető karakterére figyelemmel a szabálysértési eljárást szabályozó törvénynek is meg kell felelnie az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti hatékony jogorvoslathoz való jog követelményének, amely garanciális jogokat a büntetőeljárás terheltjéhez hasonlóan szükséges biztosítani az eljárás alá vont személy számára is.

A bíróság álláspontja szerint az eljárás tárgyául szolgáló ügyben felmerült a Szabs. tv. 2023. január 1. napja óta hatályos 89.§ (3) bekezdés c) pontjának alaptörvény-ellenessége az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdésére figyelemmel, ezért a bíróság a Szabs.tv. 82.§ (2) bekezdése szerint eljárva az eljárást hivatalból felfüggesztette az Alkotmánybíróságnál az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-a szerinti egyedi normakontroll eljárás kezdeményezése miatt.

A bíróság által az egyedi ügyben alkalmazott és egyedi normakontroll eljárás keretében vizsgálendő jogszabályi rendelkezés:

A 2023. január 1. napjától hatályos Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja értelmében a postai úton kézbesítendő iratot szabályszerűen kézbesítettnek kell tekinteni a kézbesítés

megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon, ha a kézbesítés azért volt eredménytelen, mert az irat a címzett értesítési címéről, tényleges tartózkodási helyéről és lakcíméről „a cím nem azonosítható”, „címzett ismeretlen”, „elköltözött” vagy „kézbesítés akadályozott” jelzéssel érkezett vissza.

Az alaptörvény megsértett rendelkezése:

Magyarország Alaptörvényének XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Ugyanezen cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

A sérelmezett jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének indokolása:

A Szabs.tv. 89. § (3) bekezdését 2023. január 1. napjával módosító 2022. évi LX. törvény 33. §-ához fűzött végső előterjesztői indokolás szerint a javaslat a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) mintájára kiegészíti és pontosítja a kézbesítési vélelem eseteit, elősegítve ezzel az eljárások időszerűségét. A végső előterjesztői indokolás azonban pontatlanul fogalmaz, hiszen a Szabs.tv. hivatkozott módosítása lényeges eltérést tartalmaz a Be. 132. §-ában rögzített kézbesítési szabályokhoz képest. Jóllehet a Be. a 132. § (2) bekezdésének c) pontja a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontjával azonos rendelkezéseket tartalmaz, azonban a Be. 132. § (3) bekezdése kiveszi a szabályozás hatálya alól a terheltnek kézbesítendő ügyiratokat, amelynek értelmében az ismeretlen helyen tartózkodó, illetve rendezetlen lakóköörülményekkel rendelkező terhelt esetén továbbra is hirdetményi kézbesítésnek, illetve távollétes eljárásnak van helye, nyilvánvalóan garanciális okokból, hiszen a terhelti jogok súlyos sérelmét jelentené, ha elvi lehetősége sem lenne arra, hogy tudomást szerezzen az ügyében foganatosított eljárási cselekményekről és gyakorolja a terhelti jogokat. A bíróság megítélése szerint a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdésének c) pontjában kodifikált kézbesítési szabály nem felel meg a tisztességes eljárás követelményének tekintettel arra, hogy lehetővé teszi az eljárás alá vont személy személyi szabadságának korlátozását oly módon, hogy az eljárás alá vont személynek lehetősége sincs tudomást szerezni a határozat tartalmáról és gyakorolni az eljárás alá vont személyt megillető jogosítványokat, hiszen a szabálysértési hatóság meghallgatás nélküli eljárásban hozott határozatában vagy a bíróság tárgyalás mellőzésével hozott határozatában kiszabott pénzbírság esetén a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdésének c) pontja szerinti, az eljárás alá vont személyre is kötelezően alkalmazandó kézbesítési szabályokban rögzített kézbesítési akadályokra alapozva meg kell állapítani a határozat jogerőre emelkedését az eljáró hatóságnak, ami alapján az esetek nagy részében sor kerülhet az elzárásra történő átváltoztatásra is akár úgy, hogy csak az elzárás megkezdése miatt elrendelt rendőri elővezetés során szerez tudomást az elkövető a kiszabott büntetésről.

Az indítvánnyal érintett ügyben az eljárás alá vont személy jelenleg sem tud arról, hogy vele szemben jogerősen pénzbírság kiszabására került sor és annak elzárásra történő átváltoztatása iránt eljárás van folyamatban annak ellenére, hogy a rendelkezésre álló iratok tanúsága szerint már a lakcímnyilvántartóban is bejegyzett és a szabálysértési hatóság által is ismert új lakcímmel rendelkezik. A 2023. január 1. napja után alkalmazandó kézbesítési vélelemre

alapozva az eljárás alá vont személynek a meghallgatás nélkül hozott határozat esetén lehetősége sincs élni a meghallgatás kérése iránti jogával és annak keretében az észrevételezési, indítványtételi jogával, a joghátrány megállapítását érintő nyilatkozattétel jogával a személyi körülményeire nézve. A határozat jogerőre emelkedése után pedig elesik a részletfizetés, halasztás és közérdekű munkával történő megváltás lehetőségétől is, valamint az átváltoztatás iránti eljárásban a tárgyalás tartása iránti kérelem és a kizáró okokra történő hivatkozás lehetőségétől, ha a bíróság az erre irányuló felhívását az érintett kézbesítési szabály alapján tekinti kézbesítettnek. Nem várható el egyik állampolgártól sem, hogy egy esetleges kézbesítési problémától tartva maga kutassa fel az eljáró hatóságot annak érdekében, hogy egyáltalán van-e ellene folyamatban eljárás és az jelenleg hol tart.

Az érintett törvénymódosítással egyidejűleg a jogalkotó 2023. január 1. napjától a Szabs.tv. 52. § (4) bekezdésében az eljárás alá vont személy kötelezettségeként rögzítette, hogy köteles a lakcímét, értesítési címét, tényleges tartózkodási helyét, kézbesítési címét, telefonos elérhetőségét, elektronikus levelezési címét vagy más elektronikus elérhetőségét, valamint ezek megváltozását – a változást követő három munkanapon belül – a szabálysértés miatt eljáró bírósággal vagy szabálysértési hatósággal közölni.

Annak ellenére, hogy a Szabs.tv. 52. § (4) bekezdésében rögzített kötelezettség a feljelentés megtételekor már hatályban volt, az eljárás alá vont személlyel szembeni rendőri igazoltatás alkalmán során eleget tett ezen kötelezettségének, hiszen az iratokban feltüntetésre került címe az akkori valós és érvényes címe volt. A Szabs.tv. nem tartalmaz azonban olyan rendelkezést, amely előírja az intézkedő rendőrnek, hogy az intézkedés alkalmával az eljárás alá vont személyt felhívja ezen Szabs.tv. 52.§ (4) bekezdésben előírt kötelezettségére, így az eljárással érintett személy joggal feltételezheti, hogy lakcímének a lakcímnyilvántartóba történt bejelentésével állampolgári kötelezettségének eleget tett, hiszen az minden hatóság, bíróság, hivatalos szerv számára elérhető.

Kiemelendő, hogy a Szabs.tv. 90.§-ában rögzített kézbesítési vélelem megdöntésére vonatkozó szabályok nem jelentenek valós és reális lehetőséget az eljárás alá vont személy számára az indítvánnyal érintett ügyben, hiszen az igen rövid 3 hónapos objektív határidő már jóval azelőtt eltelt, hogy a végrehajtást foganatosító hatóság az iratokat beterjesztette volna a bíróságra a pénzbírság átváltoztatása iránt. A helyszíni bírság és pénzbírság átváltoztatása iránti eljárásban jellemzően a jogerőre emelkedést követő 3 hónap elteltével kerül sor az átváltoztatás iránti indítvány előterjesztésére, hiszen a jogerőtől számított 30 napos fizetési határidő leteltét követően kerülhet sor a beterjesztésre azzal, hogy a közérdekű munkával történő megváltás érdekében az illetékes hatóságnál történő jelentkezés ezt követő 8 napon belüli határidejére is figyelemmel kell lennie a hatóságnak.

A Szabs.tv. 141. § (13) bekezdés e) pontja alapján a bíróság amennyiben a végrehajtási eljárás törvényességének vizsgálata során azt észleli, hogy a törvénysértés az alapeljárásban merült fel, a bíróság a szabálysértési hatóság által az alapügyben hozott határozatot hatályon kívül helyezi és a szabálysértési hatóságot új eljárásra, illetve új határozat meghozatalára kötelezi, a helyszíni bírságot kiszabó szerv vagy személy által jogszabálysértően kiszabott helyszíni bírságot hatályon kívül helyezi.

Kiemelendő, hogy jelen esetben a szabálysértési hatóság indítványának bírósághoz 2023. július 18. napján történő beérkezését követően a bíróság a Szabs.tv. 141. § (13) bekezdés e) pontjában foglaltakat alkalmazni nem tudta, az alaphatározat „orvoslására”, tekintettel arra, hogy a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja alapján a szabálysértési hatóság törvényesen járt el.

A bíróság hangsúlyozza, hogy a szabálysértési eljárásban meghallgatás vagy tárgyalás tartása nélkül hozott határozat jogintézményeivel célját és karakterét tekintve paralel jogintézmény a Be. C. fejezetében szabályozott büntetővégzés, amelynek kapcsán a Be. 743. § (3) bekezdése garanciális okokból úgy rendelkezik, hogy ha a szabályszerű postai kézbesítés a vádlott lakcímén, tényleges tartózkodási helyén, illetve kézbesítési címén nem lehetséges, vagy a vádlott bármely okból nem veszi át a büntetővégzést, azt a bíróság a Be. 132. § (2) bekezdése szerinti kézbesítési fikció alapján nem tekintheti kézbesítettnek, és a határozat hirdetményi kézbesítése iránt sem intézkedhet.

A tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni, ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes” [6/1998. (III. 11.) AB határozat II.5.]. A bíróság megítélése szerint a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja szerinti kézbesítési vélelmet tartalmazó jogszabályi rendelkezés alapján lefolytatott eljárás nem felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás követelményének tekintettel arra, hogy a meghallgatás nélküli eljárásban lehetővé teszi az eljárás alá vont személy szabálysértési felelősségének megállapítását és vele szemben szabadságelvonással járó elzárásra átváltoztatható szankció kiszabását anélkül, hogy az eljárás alá vont személynek lehetősége lett volna tudomást szerezni a határozat tartalmáról és annak fényében esetlegesen meghallgatás vagy tárgyalás tartása iránti kérelmet terjesszen elő, majd védekezését, bizonyítási indítványait, észrevételeit előterjessze, esetlegesen a személyi körülményei vagy azok megváltozása kapcsán a joghátrányt is befolyásoló nyilatkozatot tegyen. A támadott kézbesítési szabály a szabálysértési eljárásban az eljárás alá vont személy számára a védekezése körében biztosított legelemibb jogosultságok, eljárási garanciák negligálását jelenti az eljárás alá vont személy vonatkozásában. A bíróság megítélése szerint a büntetőeljárási kódex terhelte vonatkozó szabályaihoz hasonlóan a szabálysértési eljárásban sem kerülhet sor a represszív szankcióként szabadságelvonással fenyegetett eljárás alá vont személy vonatkozásában a támadott kézbesítési akadályokra alapozott eljárás lefolytatására, amely az emberi szabadsághoz való elemi jog súlyos korlátozásával végződhet. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [6/1998. (III. 11.) AB határozat, 14/2004. (V. 7.) AB határozat, 1/2008. (I. 11.) AB határozat]. Mindezek alapján az időszerűség követelményének égisze alatt a tisztességes eljáráshoz való jog nem szenvedhet sérelmet.

A fentiekén túlmenően a szabálysértési hatóság meghallgatást követően hozott és az eljárás alá vont személlyel postai kézbesítés útján közölt határozata kapcsán felmerült kézbesítési akadályra alapozott vélelem beállta esetén az eljárás alá vont személy számára nem biztosított a valós és hatékony jogorvoslat, hiszen a szabálysértési hatóság határozatával szemben

lehetősége sincs kifogást előterjeszteni. Nem alkotmányellenes szabályozási mód az, ha a kriminális szabálysértéseket a szabálysértési hatóság bírálja el, az elkövetőnek azonban lehetőséget kell biztosítani a teljes körű, érdemi bírósági felülvizsgálatra [6/1998. (III. 11.) AB határozat]. Jóllehet a jogorvoslathoz való jog nem korlátozhatatlan alapjog, azonban az eljárás időszerűségének ily módon történő biztosítása a bíróság megítélése szerint nem felel meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében deklarált alapjogkorlátozási tesztnek, ezért a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét jelenti.

Alkotmánybíróság döntésére irányuló kérelem:

A fentiek alapján a bíróság indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontja ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint a Szabs.tv. 89. § (3) bekezdés c) pontját semmisítse meg.

Alkotmánybíróság hatásköre és az eljárást felfüggesztő végzés:

A Székesfehérvári Járásbíróság a 22.Szpá.3769/2023/7. számú végzésével a Szabs.tv. 82.§ (2) bekezdése szerint eljárva az eljárást hivatalból felfüggesztette és az Alkotmánybíróságnál a fentiek szerint egyedi normakontroll iránti eljárást kezdeményez. A bíróság az Alkotmánybíróság hatáskörét Abtv. 25. § (1) bekezdésére alapítja.

Székesfehérvár, 2023. október 19.

dr. Szendrei Andrea
bíróági titkár

